

حسابرسان و فاصله‌ی انتظارات

منصور شمس احمدی / حسابدار رسمی

سوء جریان‌ها را کشف کنند. مشاوره‌ی مالی و تهیه‌ی صورت‌های مالی نیز از دیگر انتظارات استفاده‌کنندگان است. عده‌ای از استفاده‌کنندگان انتظار دارند که حسابرسان در حسابرسی صورت‌های مالی عملکرد مدیریت را نیز ارزیابی و عدم رعایت همه‌ی قوانین و مقررات را نیز گزارش کنند.

کاهش فاصله بین آنچه باید باشد و آنچه حسابرسان عملاً انجام می‌دهند (فاصله‌ی عملکرد)

کاهش این فاصله در کنترل حسابرسان است و می‌توان با استفاده از حسابرسی مبتنی بر ریسک، بررسی‌های تحلیلی استفاده از رایانه در حسابرسی و همچنین استقرار نظام کنترل کیفیت در مؤسسه‌های حسابرسی آن را کاهش داد. آموزش مستمر حسابرسان نیز از عوامل کاهش‌دهنده‌ی این فاصله است.

فاصله می‌شوند.

فاصله‌ی معقول بودن

فاصله‌ی معقول بودن عبارت است از فاصله‌ی بین آنچه حسابرسان باید طبق الزامات استانداردهای حسابرسی انجام دهند و آنچه استفاده‌کنندگان انتظار دارند در حسابرسی صورت‌های مالی توسط حسابرسان انجام شود. قوانین و مقررات و واکنش‌های مجامع حرفه‌ای می‌تواند موجب افزایش یا کاهش این فاصله شود.

انتظارات استفاده‌کنندگان

برخی استفاده‌کنندگان انتظار دارند گزارش تعدیل نشده دریافت کنند و برخی دیگر خواهان درج همه‌ی موارد، حتی موارد کم‌اهمیت، در گزارش حسابرسی هستند. بسیاری از استفاده‌کنندگان انتظار دارند حسابرسان همه‌ی تقلب‌ها و

فاصله‌ی انتظارات در حسابرسی عبارت است از فاصله بین ادراک حسابرسان از مسئولیت خود و ادراک دیگران از مسئولیت‌های حسابرسان. این فاصله در همه‌ی کشورها وجود دارد و تلاش‌های بسیاری برای کاهش آن صورت گرفته است.

فاصله‌ی انتظارات از دو جزء فاصله‌ی عملکرد و فاصله‌ی معقول بودن تشکیل می‌شود.

فاصله‌ی عملکرد

فاصله‌ی عملکرد عبارت است از آنچه در عمل به دست حسابرسان انجام می‌شود و آنچه باید طبق استانداردهای حسابرسی انجام دهند. نارسایی‌های روش‌های حسابرسی و همچنین نارسایی‌های استانداردهای حسابرسی و نبود رهنمودها از جمله مواردی هستند که موجب افزایش این

کاهش بین آنچه باید باشد و آنچه استفاده‌کنندگان انتظار دارند (معقول بودن)

کاهش این فاصله از طریق کوشش‌های مجامع حرفه‌ای و تعامل با مراجع قانونی و نظارتی، سازمان امور مالیاتی، سازمان بورس و اوراق بهادار و دیگر نهادهای استفاده‌کننده از گزارش حسابرسی امکان‌پذیر است.

تغییرات در شکل و محتوای گزارش حسابرسی از جمله کوشش‌های فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) در کاهش این انتظار بوده است. در این زمینه، تغییرات در فرم جدید گزارش حسابرسی برای صورت‌های مالی که تاریخ آن بعد از ۱۵ دسامبر ۲۰۱۶ است، در همین چارچوب صورت گرفته است. در گزارش جدید حسابرسی، مسئولیت مدیریت و ارکان راهبری تفکیک و تأکید شده است که مدیریت مسئولیت تهیه و ارائه صورت‌های مالی را عهده‌دار است و مسئولیت نظارت بر فرایند گزارشگری مالی با ارکان راهبری است.

در فرم جدید، اطمینان معقول با عبارت زیر تعریف شده است: «اطمینان معقول حد بالای اطمینان است، اما بیانگر تضمینی نیست که حسابرسی انجام‌شده طبق استانداردهای حسابرسی، همه‌ی موارد تحریف‌های بااهمیت موجود را کشف می‌کند.»

در فرم جدید گزارش حسابرسی، یک پاراگراف دیگر (بر اساس استاندارد ۷۰۱) گنجانده شده است که «موارد مهم حسابرسی» (Key Audit Matters) را بیان می‌کند.

در این پاراگراف در راستای شفافیت بیش‌تر حسابرسی، اطلاعاتی در خصوص قضاوت‌های مهم حسابرس در زمینه‌ی قضاوت‌های مدیریت و همچنین توضیح در مورد معاملات مهم طی سال درج می‌شود.

انتظارات جامعه از جامعه

انتظارات جامعه هم شامل انتظارات

اعضا از جامعه‌ی حسابداران رسمی است و هم دربرگیرنده‌ی انتظارات جامعه‌ی حسابداران رسمی از جامعه‌ی استفاده‌کنندگان از گزارش حسابرسی.

زنجیره‌ی گزارشگری مالی

زنجیره‌ی گزارش مالی دربرگیرنده‌ی فرایندی است که درنهایت به ارائه‌ی صورت‌های مالی و گزارش حسابرسی می‌انجامد. این زنجیره شامل حسابداران، سیستم‌های حسابداری، مدیریت مالی، هیأت مدیره‌ی شرکت، حسابرسی داخلی، کمیته‌ی حسابرسی و حسابرسان مستقل است. حسابرسان مستقل در آخرین بخش این زنجیره قرار دارند و اگر در هریک از اجزای این فرایند نارسایی وجود داشته باشد، نمی‌توان انتظار داشت که صورت‌های مالی با کیفیت مطلوب تهیه شود و گزارش حسابرسی نیز عاری از هر گونه اشتباه باشد.

کیفیت آموزش در دانشگاه‌ها

و مراکز آموزشی

استانداردهای حسابداری باید به صورت مطالب آموزشی در دانشگاه‌ها تدریس شود و مراکز آموزشی نیز باید خلا بین مباحث نظری و جنبه‌های عملی کاربرد استانداردها را در برنامه‌های آموزشی خود لحاظ کنند.

مشارکت در وضع قوانین

جامعه‌ی حسابداران رسمی باید رسماً در تدوین قوانین مالی و مالیاتی مشارکت داشته باشد و پیشنهادها و توصیه‌های جامعه جدی گرفته شود.

گزارش عدم رعایت قوانین و مقررات

اظهارنظر حسابرسان در خصوص عدم رعایت قوانین و مقررات، به استثنای مواردی که به‌صراحت در قانون الزامی شده است، باید بر اساس استاندارد حسابرسی ۲۵۰ صورت گیرد.

گزارش عدم رعایت قوانین و مقررات

بورس

بر اساس مفاد تبصره‌ی ۲ ماده ۹ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی

معمد سازان بورس و اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۶/۰۵/۰۸ و اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷، گزارش موارد عدم رعایت قوانین و مقررات بورس باید در چارچوب چک‌لیست‌های ابلاغی باشد، از این‌رو ضروری است چک‌لیست‌های لازم تهیه و چک‌لیست‌های موجود نیز به‌روز شود. این چک‌لیست‌ها باید شامل موارد مهم باشد و ضرورتی ندارد که موارد کم‌اهمیت در چک‌لیست‌ها درج و درنهایت در گزارش حسابرسی ذکر شوند.

استاندارد ۳۴۰۰

(رسیدگی به اطلاعات مالی آتی)

بر اساس استاندارد بین‌المللی ۳۴۰۰، این رسیدگی باید بر اساس چارچوب خاص باشد.

مجامع حرفه‌ای در بسیاری از کشورها در این خصوص رهنمود تهیه کرده‌اند و در گزارش حسابرسان به انطباق اطلاعات مالی پیش‌بینی‌شده یا آن رهنمود اشاره می‌شود. ضروری است این رهنمود توسط سازمان حسابرسی و یا جامعه‌ی حسابداران رسمی تهیه شود.

نظارت بر اصول راهبری

نظارت مستمر سازمان بورس و اوراق بهادار بر کیفیت حسابرسی داخلی و ارزیابی عملکرد کمیته‌ی حسابرسی شرکت‌ها و همچنین همکاری این دو با حسابرسان مستقل موجب تقویت زنجیره‌ی گزارشگری مالی و افزایش کیفیت صورت‌های مالی و گزارش حسابرسی خواهد شد.

مدارک حرفه‌ای

اعطای مدارک حرفه‌ای مانند حسابرس داخلی خبره، مدیر مالی خبره و حسابدار مدیریت خبره توسط انجمن‌های حرفه‌ای و الزام سازمان بورس به شرکت‌ها در استفاده از چنین تخصص‌هایی نیز موجب تقویت زنجیره‌ی گزارشگری مالی خواهد شد.